

महाराष्ट्र शासन,
ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक: आदर्श २००७/प्र.क्र.१२१/जल-७,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२ दिनांक : ६ फेब्रुवारी, २००८

- वाचा :** १) शासन निर्णय, ग्रा.वि.व ज.सं.वि.क्र.आदर्श २००७/प्र.क्र.१२१/जल-७,
दिनांक ३० नोव्हेंबर, २००७
२) कृषि आयुक्तालयाचे पत्र क्र.मृदस/गपविका/मृद४/२१३/२००८
दिनांक १७ जानेवारी, २००८

प्रस्तावना

पाणलोट विकासाचा कार्यक्रम राज्यात विविध केंद्र व राज्य पुरस्कृत योजनांच्या माध्यमातून गेल्या अनेक वर्षांपासून सुरु आहे. मात्र हे पाणलोट प्रामुख्याने शाश्वत निधीचा अभाव, अपूरा लोक सहभाग व बहुतांशी कामे रोहयो अंतर्गत सुरु झाल्यामुळे मोठ्या प्रमाणात अपूर्ण राहिले आहेत. या सर्व बाबींमुळे मूळ पाणलोट विकासाचे दृष्य परिणाम अभावानेच दिसून येत आहेत. ११ व्या पंचवार्षिक योजनेत राष्ट्रीय विकास परिषदेने शेती उत्पादनाचा दर ४ टक्के असावा असा निर्णय जाहिर केला आहे. यामध्ये देखील मृद व जलसंधारण विषयास फार महत्त्व देण्यात आले आहे.

या सर्व बाबी लक्षात घेवून पाणलोट विकासाचे सदृष्य परिणाम अल्प कालावधीत दिसून येण्यासाठी योजना आखण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. प्रत्येक तालुक्यात किमान १ पाणलोट गतीमान पध्दतीने निश्चित केल्यास हे पाणलोट राज्यात पथदर्शक पाणलोट म्हणून राहील. ही बाब विचारात घेवून संदर्भाधीन दिनांक ३० नोव्हेंबर, २००७ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यातील ३५३ तालुक्यात प्रत्येकी एक या प्रमाणे एकूण ३५३ अपूर्ण पाणलोट निवडून हे सर्व पाणलोट मार्च २००८ पर्यंत विकसीत करण्यासाठी गतीमान पाणलोट विकासाचा धडक कार्यक्रम जाहिर करण्यात आला आहे. हा कार्यक्रम पूर्ण करण्यासाठी मंजूर झालेल्या निधी व्यतिरिक्त अधिक निधी मंजूर करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

राज्यातील ३५३ तालुक्यात प्रत्येकी एक याप्रमाणे एकूण ३५३ पाणलोट निवडून हे सर्व पाणलोट मार्च, २००८ पर्यंत विकसीत करण्यासाठी गतीमान पाणलोट विकासाचा धडक कार्यक्रम सन २००७-२००८ मध्ये राबविण्यास शासन मान्यता देण्यात आली आहे. हे पाणलोट विकसीत करताना निवडलेले पाणलोट ५०० हे. ते १००० हे. पर्यंत असावा, पाणलोट विकसीत करण्यासाठी सध्याच्या रुपये ६०००/- प्रती हेक्टर या मापदंडानुसार आता पर्यंत दिलेला सर्व खर्च विचारात घेऊन उर्वरीत निधी एक रकमी उपलब्ध करून द्यावा आणि हा खर्च पाणलोट विकासासाठी सन २००७-२००८ मधील कालावधीत राज्य पुरस्कृत योजने करीता वितरीत केलेल्या निधीतून भागविण्यात यावा अशी मान्यता देण्यात आली आहे.

२. गतीमान पाणलोट विकासाचा धडक कार्यक्रम कालबद्धरित्या पूर्ण करण्यासाठी सर्व समावेशक मार्गदर्शक सूचना आयुक्त(कृषी) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या मार्फत निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार प्रामुख्याने निवडलेल्या पाणलोट्याचे नेट प्लॅनींग पूर्ण करणे, त्यावर आधारीत पूर्ण झालेली कामे व करावयाची उर्वरीत कामे यासाठीचा निश्चित आराखडा तयार करावयाचा आहे. हा आराखडा विचारात घेऊन मंजूर मापदंडानुसार आवश्यक असलेल्या निधीचा तपशील तयार करण्यात आला आहे/येत आहे.

३. सदरचा कार्यक्रम मार्च, २००८ पर्यंत पूर्ण करावयाचा असल्याने मंजूर उपलब्ध होत नसल्यास विहित पध्दतीचा अवलंब करून ही कामे मशीन द्वारे पूर्ण करण्यास मान्यता देखील देण्यात आली आहे. या कार्यक्रमाचा आढावा व सनियंत्रण यासाठी श्री. विजय अण्णा बोराडे, उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य जलसंधारण सल्लागार परिषद यांच्या अध्यक्षतेखाली सुकाणू समिती देखील गठीत करण्यात आली आहे.

४. संदर्भाधिन शासन निर्णयातील परि.७ मध्ये नमूद केल्यानुसार सन २००७-२००८ मध्ये विविध राज्य योजनेच्या माध्यमातून उपलब्ध झालेल्या निधीतून होणारा खर्च लक्षात घेऊन आवश्यक असलेल्या अधिकच्या निधीचा प्रस्ताव शासनास सादर करावयाच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार संदर्भाधिन दिनांक १७ जानेवारी, २००८ च्या पत्रान्वये संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, कृषी आयुक्तालय यांनी अतिरिक्त निधी मंजूर करण्याचा प्रस्ताव सादर केला आहे.

५. राज्यातील ३५३ तालुक्यात प्रत्येकी एक या प्रमाणे ३५३ पाणलोट गतीमान पध्दतीने विकसीत होवून ते राज्यात पथदर्शक पाणलोट म्हणून रहाणार आहेत व याच धर्तीवर उर्वरीत अपूर्ण पाणलोट पूर्ण करण्याचा कार्यक्रम देखील टप्पा टप्प्याने घ्यावयाच्या आहेत. मंजूर केलेले निवडक पाणलोट विहीत कालावधीत पूर्ण करण्यासाठी आता रुपये २८.०० कोटी (रुपये अठ्ठावीस कोटी) इतका निधी एकात्मिक पाणलोट विकास कार्यक्रमांतर्गत सन २००७-२००८ मध्ये राज्य स्तरावर उपलब्ध व अर्थसंकल्पित झालेल्या निधीतून वितरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. मंजूर केलेला निधी खर्च करण्यास आयुक्त (कृषी) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे व या निधीचे जिल्हा वितरण करण्यास प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

६. उपरोक्त मंजूर केलेला रु.२८.०० कोटी रुपये निधी निवडलेल्या ३५३ पाणलोटान्वर खर्च होईल याची संपूर्ण जबाबदारी संचालक, मृद संधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन कृषि मंत्रालय, पुणे यांची राहिल. मंजूर निधीचे जिल्हा निहाय वितरण करताना निवडलेल्या पाणलोटान्वरी अधिक निधी आवश्यक आहे याची पूर्णतः खात्री करूनच निधी वितरण जिल्हा निहाय/पाणलोट निहाय वितरित केलेल्या निधीचा तपशील शासनास तातडीने सादर करावा. मंजूर केलेल्या निधीचे पाणलोट निहाय वितरण केल्यानंतर काही निधी शिल्लक राहिल्यास त्याच्या विनियोगासाठी प्रस्ताव शासनास तातडीने सादर करावा. गतीमान पाणलोट विकासाच्या कार्यक्रमात झालेल्या प्रगतीचा अहवाल दर १५ दिवसाने शासनास न चुकता सादर करावा.

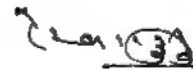
७. उपरोक्त मंजूर केलेला निधी खालील लेखाशीर्षांतर्गत अर्थसंकल्पित झालेल्या सन २००७-२००८ च्या तरतुदीतून खर्च करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

"मागणी क्र.एल-७, ४४०२-मृद व जलसंधारण यावरील भांडवली खर्च, १०२-मृद संधारण-१०२ (दोन) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना-राज्य योजनांतर्गत योजना, १०२ (०१) (०१) मृदसंधारणाच्या उपाययोजनाद्वारे जमिनीचा विकास-५३ मोठी बांधकामे (४४०२ ०१९७)"

८. हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या परिपत्रक क्र.खर्चानि-१०.०७/ प्र.क्र.१४/ अर्थोपाय, दिनांक २ जून, २००७ अन्वये प्रशासकीय विभागास प्रदान केलेल्या अधिकारास अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

९. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्र. २००८०२०५१२४८३९००९ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(रेखा भिडे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा. राज्यपाल यांचे सचिव,

मा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव,

मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव

मा. मंत्री (जलसंधारण), यांचे खाजगी सचिव
 मा. राज्यमंत्री, (जलसंधारण) यांचे खाजगी सचिव
 सर्व मा. मंत्री, राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
 मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्यस्तरीय जलसंधारण सल्लागार परिषद.
 मुख्य सचिव, यांचे सहसचिव
 सर्व अप्पर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालयीन विभाग
 सर्व विभागीय आयुक्त,
 आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
 महासंचालक, कै. वसंतराव नाईक स्वावलंबन मिशन
 संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
 सर्व संचालक, कृषि आयुक्तालय, पुणे
 मुख्य अभियंता, लघु पाटबंधारे (स्थानिक स्तर), पुणे
 संचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
 संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे,
 सर्व जिल्हाधिकारी,
 सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद/सर्व प्रकल्प संचालक, जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा,
 सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक,
 सर्व अधीक्षक अभियंता, पाटबंधारे/सर्व अधीक्षक अभियंता, लघु पाटबंधारे, (स्थानिक स्तर)
 संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई/महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मुंबई (प्रसिध्दी करिता),
 सर्व जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी,
 सर्व सहसंचालक, सामाजिक वनीकरण वृत्ते
 सर्व मुख्य वनसंरक्षक, / सर्व उपवनसंरक्षक
 सर्व उपायुक्त (विकास)
 महालेखापाल, (लेखापरिक्षा), महाराष्ट्र १ व २, मुंबई व नागपूर,
 महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १ व २, मुंबई व नागपूर,
 सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
 सर्व मंत्रालयीन विभाग,
 सर्व उप सचिव/अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
 निवडनस्ती—जल-७